

İŞLETMEDEN ÇALINAN MALLARIN VERGİSEL BOYUTU

Vergi Kanunlarında çalınan emtia bedellerinin zarar olarak yazılmasına veya bunlar için karşılık ayrılmasına imkan veren herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Hırsız yakalanmış suçunu itiraf etmiş ve hapse atılmış olsa dahî, çalınma nedeniyle kayba uğrayan ekonomik değerler kanunen kabul edilmeyen giderdir. Hırsızdan geri alınan değerler ve sigorta şirketinden yahut sorumlu kişilerden alınan tazminatlar ise, kanunen kabul edilmeyen gideri azaltır. Bu nedenle çalınan emtia değerlerinin gider olarak dikkate alınması, KDV'nin indirilmesi mümkün değildir. Ancak bir firmanın ticarî faaliyete girişmesi, hırsızlığa uğrama riskini de beraberinde getirir. Bu itibarla hırsızlık, tabii afetlerde olduğu gibi, bu riskin fiilen zarara dönüşmesi nedeniyle gider kaydına konu olabilmelidir. Nitekim hırsızlığa karşı yaptırılmış sigortaların gider kaydında hiç engel yoktur. Fakat İdare'nin ve Danıştay'ın bu konudaki olumsuz tutumunun nedeni istismar endişesidir. Çalıntı malların gider kaydına müsaade edilmesinin, yoğun şekilde istismara yol açabileceği, matrah azaltmak isteyen veya açıktan mal satan çoğu firmanın, paralarının veya mallarının çalındığı iddiası ile ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Yani burada da kötüler yüzünden oluşan tatbikat, iyilerin mağdur olmasına yol açmaktadır.

Konuya ilişkin açıklamalarımız özetle aşağıdadır:

Çalınan mallara ait KDV indirim konusu yapılamaz:

Bilindiği üzere, Katma Değer Vergisi Kanununun 30/c maddesi ile zayı olan malların alış belgelerinde gösterilen katma değer vergisinin indirim konusu yapılmayacağı hükme bağlanmıştır.

Bu hükme göre, çalınan mallar için yüklenen katma değer vergisinin indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır.

Çalınan mala ait yüklenen KDV'nin düzeltilmesi gerekir:

Ayrıca, çalınarak zayı olan malların alımı sırasında yüklenen vergilerin indirilmiş olması halinde indirilen vergilerin, malların çalındığı dönemde verilecek katma değer vergisi beyannamesinde hesaplanan katma değer vergisine ilave edilmek suretiyle düzeltilmesi gerekmektedir.

Vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınamaz:

Öte yandan, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40'ncı maddesinde, safi ticarî kazancın tespitinde hasılatın indirilecek giderler 8 bent halinde sayılmış olup, bunlar arasında ticarî işletmede mevcut varlıkta herhangi bir suretle meydana gelen eksilmelerin gider yazılacağı hususuna yer verilmemiştir. Bu nedenle, çalınan emtia bedelinin vergi matrahının tespitinde zarar veya gider olarak indirilmesi de mümkün bulunmamaktadır. (Maliye Bakanlığı Müktezası: Tarih 24/03/1999 Sayı B.07.0.GEL.0.40/4009-39/11978)

Çalınan mala ait bedelin nakliyeciden firmadan tazmininin talep edilmesi yukarıda belirtilen hususları değiştirmez.

Bir firmanın ticarî faaliyete girişmesi, hırsızlığa uğrama riskini de beraberinde getirir. Bu itibarla hırsızlık, tabii afetlerde olduğu gibi, bu riskin fiilen zarara dönüşmesi nedeniyle gider kaydına konu olabilmelidir. Nitekim hırsızlığa karşı yaptırılmış sigortaların gider kaydında hiç engel yoktur. Fakat İdare'nin ve Danıştay'ın bu konudaki olumsuz tutumunun nedeni istismar endişesidir. Çalıntı malların gider kaydına müsaade edilmesinin, yoğun şekilde istismara yol açabileceği, matrah azaltmak isteyen veya açıktan mal satan çoğu firmanın, paralarının veya mallarının çalındığı iddiası ile ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Yani burada da kötüler yüzünden oluşan tatbikat, iyilerin mağdur olmasına yol açmaktadır.

Çalınan mal sigortalı ise, ve çalınma nedeniyle sigorta şirketinden veya nakliyeciden tazminat alınmışsa, nakliyeciyahut sorumlu tutulan bir kişiye tazmin ettirilmişse, malın kayıtlardaki değerinin tazminat gelirinin kaydedildiği hesaba *_679-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar_* ters kayıt (borç kaydı) yapılabileceği veya bu tazminatın kanunen kabul edilmeyen giderler hesabına alacak yazılabileceği, tazminat tutarı çalınan malın değerini aşarsa aşan kısmın gelir sayılacağı görüşündeyiz. Maliye Bakanlığı'nın bu görüşümüzü destekleyen *30.12.1999 tarih 8.07.0.GEL.0.49/4913-62 sayılı müktezası* mevcuttur.

Hırsızlık olaylarının tevsiki önemlidir. Zira malın çalındığı tevsik edilemezse, bu malın aslında çalınmayıp açıktan satıldığı iddiası ortaya çıkabilir. Bu iddia ise, malın kayıtlardaki değerinin ve KDV nin indirilememesi sonucu ortaya çıkan yükün kanunen kabul edilmeyen gider yazılması yeterli görülmemekle, malın emsal satış bedeli ve bunun KDV si üzerinden hesaplanacak matrah farklarına yol açabilir. Nitekim 30.5.1966 tarih ve 140 nolu Hesap Uzmanları Kurulu Danışma Komisyonu kararında, sebebi izah edilmeyen stok sayım farkları konusunda, bu eksik malların emsal bedeli üzerinden satıldığı varsayımına göre işlem yapılması esas benimsenmiştir.

Hırsızlık olaylarının tevsiki konusundaki görüşlerimiz şöyle özetlenebilir:

Mal sigortalı ise ve sigorta şirketi çalınan malı cins ve miktar itibarıyla tesbit edip tazminat ödemeyi kabul etmişse, hırsızlık olayının tevsiki için başka kanıt ihtiyacı yoktur. (Muvazaa halleri hariç) Hırsızlığa karşı sigortalı olmayan malların çalınmasında ise bu çalınma olayı fark edildiğinde polise başvurup tutanak hazırlanması veya mahkemeye başvurarak tespit yaptırılması ve varsa başka kanıtların, gerektiğinde ibraz edilmek üzere saklanması yeterlidir.

Sonuç olarak;

1. Çalınan mala ait yüklenilen KDV indirim konusu yapılamaz.
2. Daha önce indirilmiş ise olayın vuku bulunduğu dönemde düzeltilerek hesaplanan KDV' ne ilave edilmesi gerekir.
3. Sermayede meydana gelen azalmayı temsil ettiği için vergi matrahının tespitinde gider/zarar yazılamaz.

Denge İzmir Bağımsız Denetim ve
Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
1456 Sk. Punta İş Merkezi
No: 10/1 Kat: 13 Alsancak / İZMİR
Tel: (232) 421 26 00 Faks: (232) 421 26 01
info@dengeymm.com.tr

4. Çalınan emtia ile ilgili olarak sigortadan alınan tazminatın emtia değerini aşan kısmının gelir olarak dikkate alınması gerekir.
5. Konuya ilişkin Maliye Bakanlığı tarafından verilen muktezalar çalınan veya kaybolan malların gider yazılamayacağı yönündedir.